Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "Infrastrutturi u networks ta' distribuzzjoni tal-ilma sostenibbli u reżiljenti"

(opinjoni fuq inizjattiva proprja)

(2023/C 349/14)

Relatur: **Thomas KATTNIG**

Deċiżjoni tal-Assemblea Plenarja	25.1.2023
Bażi legali	Artikolu 52(2) tar-Regoli ta' Proċedura
	Opinjoni fuq inizjattiva proprja
Sezzjoni kompetenti	Sezzjoni għat-Trasport, l-Enerġija, l-Infrastruttura u s-Soċjetà tal-Informazzjoni
Adozzjoni fis-sezzjoni	26.6.2023
Adozzjoni fil-plenarja	13.7.2023
Sessjoni plenarja Nru	580
Riżultat tal-votazzjoni	
(favur/kontra/astensjonijiet)	199/10/17

1. **Konklużjonijiet u rakkomandazzjonijiet**

1.1. Il-KESE huwa konvint, li minħabba l-kriżi klimatika u l-iskarsezza tar-riżorsi tal-ilma li ġġib magħha, iridu jiġu implimentati l-miżuri kollha meħtieġa biex jitnaqqas it-telf tal-ilma, tiġi żgurata distribuzzjoni ġusta tar-riżorsi tal-ilma u tiġi ffaċilitata l-ġestjoni sostenibbli tal-ilma. Il-provvista ta' ilma tax-xorb nadif u affordabbli lill-membri tal-pubbliku trid dejjem tkun l-ewwel prijorità fil-kuntest tad-distribuzzjoni u tal-użu tal-ilma, speċjalment fil-każ ta' skarsezza tal-ilma, u trid tieħu preċedenza fuq l-użu tal-ilma mill-industrija, it-turiżmu u l-agrikoltura. Il-KESE jistieden lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri japplikaw approċċ ibbażat fuq id-drittijiet għall-politiki kollha dwar l-ilma u jindirizzaw in-nuqqas tal-ilma, u b'hekk jallinjaw ruħhom ukoll mal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali. Il-KESE jipproponi li jiġi promoss approċċ komuni għall-fehim dwar il-faqar tal-ilma fil-livell tal-UE u li tiġi żviluppata definizzjoni komprensiva tal-faqar tal-ilma, fejn kull Stat Membru jkun jista' jiżviluppa d-definizzjoni kuntestwali tiegħu stess b'konformità mad-definizzjoni Ewropea.

1.2. Il-KESE jemmen li l-provvista tal-ilma hija ben pubbliku, peress li tiffoka fuq l-interessi ta' servizzi tajbin, ta' kwalità għolja u affordabbli. L-isfidi ppreżentati mill-kriżi klimatika, kif ukoll l-investimenti meħtieġa fl-infrastrutturi tal-ilma, jinvolvu spejjeż sinifikanti. Il-KESE jinnota li hemm differenza bejn il-ġestjoni pubblika u privata tal-ilma u fiż-żewġ tipi hemm eżempji tajbin u ħżiena. Il-ġestjoni privata, minħabba l-enfasi tagħha fuq il-profitt, tista' ssibha diffiċli tissodisfa r-rekwiżit fundamentali tal-universalità tas-servizz, jiġifieri li taqdi 100 % tal-popolazzjoni. Il-KESE jemmen li, minkejja l-limiti finanzjarji stretti u l-limiti burokratiċi, il-ġestjoni pubblika tal-ilma tinsab f'pożizzjoni aħjar biex tiggarantixxi aċċess universali għas-sistemi tal-ilma u tad-drenaġġ bi prezz affordabbli u bi standards ta' kwalità adegwati, tiggarantixxi r-restawr u l-protezzjoni tal-ekosistemi, u sabiex jiġu żgurati l-investimenti meħtieġa fl-infrastruttura. Il-KESE jirrakkomanda għal darb'oħra [1] li tiġi introdotta r-"regola tad-deheb" għall-investimenti fl-infrastruttura pubblika, sabiex jiġu ssalvagwardjati l-produttività u l-bażi soċjali u ekoloġika għall-benesseri tal-ġenerazzjonijiet futuri.

---

[1] Ara, pereżempju, l-Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "Komunikazzjoni tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Reġjuni – Il-Pjan REPowerEU" [COM(2022) 230 final)] u "Proposta għal Regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill li jemenda r-Regolament (UE) 2021/241 fir-rigward tal-Kapitoli tar-REPowerEU fil-pjanijiet għall-irkupru u r-reżiljenza u li jemenda r-Regolament (UE) 2021/1060, ir-Regolament (UE) 2021/2115, id-Direttiva 2003/87/KE u d-Deċiżjoni (UE) 231– 2015/1814" [COM(2022) 231 final – 2022/0164(COD)] (ĠU C 486, 21.12.2022, p. 185), l-Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "L-investiment pubbliku fl-infrastruttura tal-enerġija bħala parti mis-soluzzjoni għal kwistjonijiet klimatiċi" (opinjoni fuq inizjattiva proprja) (ĠU C 486, 21.12.2022, p. 67) u l-Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "Viżjoni strateġika dwar it-tranżizzjoni tal-enerġija li tippermetti l-awtonomija strateġika tal-UE" (opinjoni fuq inizjattiva proprja) (ĠU C 75, 28.2.2023, p. 102), eċċ.

1.3. L-ilma huwa essenzjali għall-ħajja, huwa ben komuni u dritt tal-bniedem, kif rikonoxxut mill-ewwel Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej ta' suċċess "Right2Water" li wasslet għar-reviżjoni tad-Direttiva dwar l-Ilma tax-Xorb li ġiet adottata mill-UE fl-2020, inkluż artikolu speċifiku dwar l-aċċess għall-ilma. F'dan il-kuntest, il-KESE jirrakkomanda li l-UE tadotta u ssaħħaħ l-oqfsa regolatorji dwar il-ftehimiet ta' konċessjoni tal-ilma, biex tiggarantixxi l-aċċess għas-sistemi tal-ilma u tad-drenaġġ bi prezz affordabbli u bi standards ta' kwalità adegwati, tiggarantixxi r-restawr u l-protezzjoni tal-ekosistemi, u sabiex jiġu żgurati l-investimenti meħtieġa fl-infrastruttura. L-eżenzjonijiet għall-ilma u l-ilma mormi stabbiliti fid-Direttiva 2014/23/UE ([2]), mogħtija bħala riżultat tas-suċċess tal-IĊE dwar "Right2Water", għandhom jinżammu fil-futur. Il-KESE jopponi wkoll kwalunkwe obbligu ta' liberalizzazzjoni fis-settur tal-ilma u tal-ilma mormi, speċjalment fil-kuntest tal-kriżi klimatika.

1.4. Fost distribuzzjoni li qed tmur għall-agħar tar-riżorsi tal-ilma, il-KESE jirrimarka li l-ekonomija, b'mod partikolari l-agrikoltura u l-industriji li jużaw ħafna ilma, għandhom jiġu organizzati b'mod li jnaqqsu l-konsum tal-ilma tagħhom u jtejbu l-użu mill-ġdid tiegħu. Dan se jirrikjedi wkoll rekwiżiti u rakkomandazzjonijiet nazzjonali u tal-UE sabiex il-konsum tal-ilma jiġi rregolat aħjar u jkun jista' jingħata appoġġ finanzjarju aktar effettiv għall-infrastruttura tal-ilma. Il-KESE jistieden lill-istituzzjonijiet tal-UE biex jibdew jagħtu prijorità lill-kwistjoni tal-ilma u jiżviluppaw "Patt Blu" tal-UE.

1.5. Il-KESE huwa impenjat li jsaħħaħ il-prinċipju ta' "min iniġġes iħallas", waqt li jindirizza s-sustanza niġġiesa fis-sors minflok ineħħihom mill-ilma mormi bl-użu ta' soluzzjonijiet "fil-punt tar-rimi". L-iskariku ta' sustanzi niġġiesa fil-korpi tal-ilma u fl-ilma ta' taħt l-art irid jitnaqqas b'mod permanenti biex jiġi żgurat li l-provvista tal-ilma tax-xorb kif ukoll ir-rimi tal-ilma mormi u s-servizzi ta' purifikazzjoni jibqgħu affordabbli. It-titjib immirat tat-trattament tal-ilma mormi filwaqt li jintrabat mill-qrib ma' skema bbażaata fuq ir-responsabbiltà tal-produttur, kif ġie propost mill-Kummissjoni fid-Direttiva dwar it-Trattament tal-Ilma Urban Mormi, huwa pass importanti u huwa appoġġjat mill-KESE, għalkemm huwa meħtieġ li jiġi żgurat li l-organizzazzjonijiet b'kompetenza fil-qasam tar-responsabbiltà tal-produtturi jkunu kkontrollati pubblikament u li l-investimenti kollha fl-impjanti tat-trattament tal-ilma mormi jsiru b'mod indipendenti u mhux influwenzati mill-organizzazzjonijiet tal-produtturi.

1.6. Il-KESE jiġbed l-attenzjoni għall-isfidi ewlenin li jiffaċċjaw il-muniċipalitajiet fir-rigward tal-iżvilupp u taż-żamma tal-korpi tal-ilma. Sabiex jiġu indirizzati dawn il-kwistjonijiet, il-kooperazzjoni bejn il-muniċipalitajiet għandha tiġi żviluppata aktar u ffaċilitata b'mod sostanzjali. Għalhekk, il-KESE jistieden lill-Kummissjoni biex twessa' l-ispazju legali għall-immanuvrar, speċjalment fir-rigward tal-liġi dwar l-akkwist pubbliku.

1.7. L-investiment fil-ġestjoni tal-ilma u tal-ilma mormi meħtieġ biex tinħoloq "tranżizzjoni blu" sostenibbli, kompetittiva u ġusta jrid ikun immirat lejn l-iżgurar ta' proporzjonijiet kostijiet-benefiċċji ambjentali u ekonomiċi ottimali, b'enfasi partikolari fuq gruppi vulnerabbli fil-popolazzjoni. Ir-riċerka u l-innovazzjoni kif ukoll il-kampanji ta' informazzjoni għall-industrija, għall-agrikoltura u għall-unitajiet domestiċi huma essenzjali wkoll sabiex jiġu promossi l-ekonomiji u l-imġiba għall-iffrankar tal-ilma.

1.8. Il-KESE jenfasizza t-telf tal-bijodiversità b'konsegwenza tal-kriżi klimatika, li qed ikompli jiġi aggravat minn miżuri bħar-riċirkolazzjoni tal-ilma sħun wisq fix-xmajjar. Dawn il-fallimenti jridu jitqiesu fit-tfassil futur tal-infrastruttura tal-ilma tagħna sabiex jiġi żgurat li dawn il-kwistjonijiet jiġu indirizzati kemm jista' jkun, minflok ma jkomplu jiġu ffaċilitati. Fl-istess ħin, jeħtieġ li jittieħdu miżuri komprensivi biex jintlaħaq l-għan ta' 1,5 °C sal-2050.

1.9. Il-KESE jipproponi li l-Kummissjoni Ewropea tniedi proċess ta' konsultazzjoni pubblika madwar l-Ewropa kollha, li, billi jivvaluta l-ħtiġijiet Ewropej tal-ilma, se jservi bħala l-pedament għall-interventi futuri tal-"Patt Blu tal-UE".

([2]) Id-Direttiva 2014/23/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas- 26 ta' Frar 2014 dwar l-għoti ta' kuntratti ta' konċessjoni (ĠU L 94, 28.3.2014, p. 1).

2. **Sfond**

2.1. L-ilma huwa assi vitali u huwa essenzjali għan-nies, għan-natura u għall-funzjonament tal-ekonomija u tas-soċjetà. Il-biċċa l-kbira tal-proporzjon tal-ilma jintuża fl-agrikoltura (70 %), segwit mill-industrija (22 %) u mill-unitajiet domestiċi (8 %). Fl-istess ħin, in-nefqa annwali medja fuq l-ilma u s-sanità madwar l-UE tammonta għal EUR 100 biljun. Din mistennija tiżdied għal madwar EUR 250 biljun sabiex ikun hemm konformità mar-regoli tal-UE dwar it-trattament tal-ilma mormi u l-provvista tal-ilma tax-xorb ([3]).

2.2. Sabiex ikun hemm biżżejjed ilma fil-futur, se jkun meħtieġ li tittejjeb l-infrastruttura tal-ilma u tiżdied il-kapaċità tal-ħżin. Dan jirrikjedi firxa wiesgħa ta' miżuri, li jvarjaw mill-ġbir tal-ilma tax-xita fiċ-ċisterni u l-kostruzzjoni ta' ġibjuni u pajpijiet ċirkolari magħluqa biex jitnaqqas l-issiġillar tal-ħamrija sabiex tiżdied il-kapaċità tal-ħżin tal-ħamrija. F'każ ta' għargħar ta' tipi differenti ta' flussi tal-ilma, jeħtieġ li l-ilma żejjed jiġi dirett u maħżun f'ġibjuni kkontrollati. Il-kapaċità mewwieta għandha tiġi pprovduta b'mod intermittenti tul il-flussi tal-ilma biex l-ilma żejjed ikun jista' jiskula maż-żmien u biex jittaffew il-livelli massimi żejda tal-ilma. It-tħejjija għal tali sitwazzjonijiet jeħtieġ li ssir minn qabel permezz ta' investimenti infrastrutturali.

2.3. L-Assemblea Ġenerali tan-Nazzjonijiet Uniti rrikonoxxiet b'mod espliċitu d-dritt tal-bniedem għall-ilma u għas-sanità bħala dritt separat fl-2010 ([4]). L-ewwel passi lejn it-traspożizzjoni ta' dan id-dritt, stabbilit fid-Direttiva (UE) 2020/2184 ([5]) u bħala proposta tal-Kummissjoni fil-kuntest tar-riformulazzjoni tad-Direttiva 91/271/KEE ([6]), huma meħtieġa b'mod urġenti. L-Istati Membri b'ħekk jimpenjaw ruħhom li jtejbu l-aċċess għal ilma tax-xorb nadif u affordabbli u għas-servizzi tas-sanità għal kulħadd fl-UE sal-2030. Skont id-data tal-Kummissjoni ([7]), madwar 10 miljun persuna fl-UE bħalissa ma għandhomx aċċess għall-faċilitajiet sanitarji. Jeħtieġ li l-Istati Membri jieħdu kont biżżejjed ta' dan fil-proċess ta' implimentazzjoni. L-inizjattiva tal-Patt Blu għandha l-għan li tapprofondixxi aktar dawn l-isforzi.

2.4. Il-kriżi klimatika diġà qed ikollha impatt konsiderevoli fuq il-ġestjoni tar-riżorsi tal-ilma globali. Wieħed mill-effetti huwa ż-żieda fil-livelli tal-baħar, li qed iżid id-dħul tal-ilma fiż-żoni kostali. Fl-istess ħin, dan iwassal għal tnaqqis fil-livelli tax-xmajjar u tal-ilma ta' taħt l-art f'ħafna reġjuni. Dan qed jaggrava l-iskarsezza tal-ikel, peress li ma hemm l-ebda alternattiva ħlief li jintuża l-ilma ħelu meta tiġi kkultivata firxa ta' prodotti tal-ikel ([8]).

2.5. Il-kriżi klimatika qed tnaqqas ir-riżorsi tal-ilma eżistenti u qed twassal għal nixfa, evaporazzjoni ([9]), tisħin tal-oċeani u l-qerda tal-ħabitats, li jaffettwaw l-ekosistema kollha.

2.6. Il-provvista tal-ilma hija vitali għaċ-ċittadini u hija parti mill-infrastruttura kritika tagħna. Sabiex l-ilma tax-xorb jiġi ttrasportat liċ-ċittadini, normalment hija meħtieġa l-enerġija biex jitħaddmu l-pompi tal-ilma. Il-fornituri tal-ilma tax-xorb diġà qed jużaw sistemi li m'għadhomx rilevanti u ċ-ċikli tal-enerġija tagħhom stess sabiex ikomplu jipprovdu lin-nies bl-ilma tax-xorb f'każ ta' qtugħ tal-provvista.

2.7. F'dawn l-aħħar snin, ħafna pajjiżi tal-UE għaddew minn proċess ta' muniċipalizzazzjoni mill-ġdid fis-servizzi tal-ilma u tal-ilma mormi. B'mod partikolari, esperjenzi negattivi fil-privatizzazzjoni tas-servizzi wasslu biex il-bliet u l-muniċipalitajiet jerġgħu jġibu lura s-servizzi pubbliċi fis-sjieda pubblika. L-effetti sekondarji li dehru spiss inkludew

([3]) https://www.aquapublica.eu/sites/default/files/article/file/20230310_Joint%20statement_EPR%20scheme.pdf
([4]) https://www.un.org/Depts/german/gv-64/band3/ar64292.pdf
([5]) Id-Direttiva (UE) 2020/2184 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Diċembru 2020 dwar il-kwalità tal-ilma maħsub għall-konsum mill-bniedem (ĠU L 435, 23.12.2020, p. 1).
([6]) Id-Direttiva tal-Kunsill 91/271/KEE tal-21 ta' Mejju 1991 dwar it-trattament tal-ilma urban mormi (ĠU L 135, 30.5.1991, p. 40).
([7]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/mt/qanda_22_6281
([8]) https://wires.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/wat2.1633
([9]) Europe's next crisis: Water – POLITICO (Il-kriżi li jmiss tal-Ewropa: l-ilma – POLITICO (mhux disponibbli bil-Malti).

investiment aktar baxx fl-infrastruttura, kundizzjonijiet tax-xogħol ifqar, spejjeż ogħla għall-konsumaturi, u telf ta' kontroll u għarfien prattiku ([10]). Bis-saħħa tal-muniċipalizzazzjoni mill-ġdid, il-bliet u l-muniċipalitajiet jistgħu jerġgħu jiksbu l-kompetenza biex jieħdu azzjoni politika kif ukoll il-kontroll demokratiku u l-influwenza fuq il-provvista tal-ilma ([11]).

2.8. L-ilma huwa kwistjoni politika u soċjali ħafna li teħtieġ approċċ fit-tul li huwa inkompatibbli maċ-ċikli elettorali u jitlob sforz kbir minn dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet pubbliċi f'termini ta' investiment u spejjeż operattivi u ta' manutenzjoni. Sabiex iċ-ċittadini jeżerċitaw bis-sħiħ il-kontroll demokratiku, jeħtieġ li jiġi żgurat li jkunu jafu ċ-ċiklu tal-ilma u l-prezz tiegħu.

3. **Kummenti ġenerali**

Id-dimensjoni soċjetali tal-ilma

3.1. L-ilma huwa riżorsa vitali iżda dejjem aktar skarsa minħabba l-effetti tal-kriżi klimatika. Għalhekk, il-KESE jappella għal Patt Blu tal-UE biex titqajjem kuxjenza dwar din ir-riżorsa vitali. Il-KESE jirrakkomanda l-immappjar tas-sitwazzjoni attwali tal-infrastruttura tal-ilma u d-disponibbiltà tal-ilma f'kull Stat Membru sabiex tinkiseb informazzjoni aġġornata dwar l-istat tal-infrastruttura tal-ilma eżistenti u jiġu identifikati ħtiġijiet urġenti tal-investiment.

3.2. Il-KESE jisħaq li l-ilma mhuwiex komodità bħal kwalunkwe prodott ieħor iżda, pjuttost, wirt li għandu jiġi protett u difiż ([12]). Il-KESE jemmen li l-aċċess universali għall-ilma tax-xorb u s-sanità ta' kwalità għolja bi prezzijiet affordabbli għall-popolazzjoni għandhom jiġu ttrattati bħala ben pubbliku u mhux biss bħala komodità, b'rispett sħiħ tal-Artikolu 14 tat-TFUE u l-Protokoll 26 anness mat-TUE u t-TFUE. F'dan il-kuntest, il-KESE jirrakkomanda li l-UE tadotta u ssaħħaħ l-oqfsa regolatorji dwar il-ftehimiet ta' konċessjoni tal-ilma, biex tiggarantixxi aċċess universali għas-sistemi tal-ilma u tad-drenaġġ bi prezz affordabbli u bi standards ta' kwalità adegwati, tiggarantixxi r-restawr u l-protezzjoni tal-ekosistemi, u sabiex jiġu żgurati l-investimenti meħtieġa fl-infrastruttura. L-eżenzjonijiet għall-ilma u l-ilma mormi stabbiliti fid-Direttiva 2014/23/UE dwar l-għoti ta' kuntratti ta' konċessjoni, mogħtija bħala riżultat tas-suċċess tal-IĊE dwar "Right2Water" ([13]), iridu jinżammu fil-futur, b'rispett sħiħ tal-Artikolu 14 tat-TFUE u l-Protokoll 26 anness mat-TUE u t-TFUE. Fid-dawl tal-kriżi klimatika, il-KESE jopponi b'mod partikolari kwalunkwe obbligu ta' liberalizzazzjoni fis-setturi sensittivi tal-ilma u tal-ilma mormi, u minflok jappella li jissaħħu s-servizzi pubbliċi ta' interess ġenerali fis-settur tal-ilma u lil hinn minnu.

3.3. Il-KESE jistieden lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri japplikaw approċċ ibbażat fuq id-drittijiet għall-politiki kollha dwar l-ilma u jindirizzaw in-nuqqas tal-ilma, u b'hekk jallinjaw ruħhom ukoll mal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali. Il-KESE jipproponi li jiġi promoss approċċ komuni għall-fehim dwar il-faqar tal-ilma fil-livell tal-UE u li tiġi żviluppata definizzjoni komprensiva tal-faqar tal-ilma, fejn kull Stat Membru jkun jista' jiżviluppa d-definizzjoni kuntestwali tiegħu stess b'konformità mad-definizzjoni Ewropea. Il-fondi pubbliċi għandhom ikunu disponibbli għall-iżvilupp tal-infrastruttura biex jindirizzaw b'mod partikolari s-sidien ta' proprjetà b'nuqqas ta' riżorsi u ż-żoni urbani u rurali soċjalment żvantaġġati li jeħtieġu rinnovazzjoni tal-infrastruttura.

3.4. Il-KESE jenfasizza li t-"tranżizzjoni ġusta" mhijiex biss kwistjoni ta' finanzjament; din tinkludi wkoll l-għan li jinħoloq xogħol deċenti, impjiegi ta' kwalità u sigurtà soċjali, kif ukoll li tinżamm il-kompetittività tan-negozji Ewropej, u tirrikjedi azzjoni speċifika fil-livelli kollha, b'mod partikolari dak reġjonali.

3.5. Aktar u aktar reġjuni tal-UE qed jiffaċċjaw nuqqas ta' ilma ([14]). Dan jenfasizza l-ħtieġa li tiġi żviluppata infrastruttura tal-ilma reżiljenti, b'mod partikolari dik tal-kapaċità tal-ħżin. F'każ ta' nuqqas possibbli ta' ilma, il-provvista tal-ilma għall-bnedmin u l-ħtiġijiet bażiċi umani tagħhom iridu jiġu żgurati u jingħataw prijorità fuq l-użu tal-ilma għall-industrija,

([10]) Getzner, Köhler, Krisch, Plank (2018) – Rapport finali (verżjoni twila): Vergleich europäischer Systeme der Wasserversorgung und Abwasserentsorgung [Tqabbil tas-sistemi Ewropej tal-provvista tal-ilma u tas-sanità]. F'Informationen zur Umweltpolitik, 197. https://emedien.arbeiterkammer.at/viewer/ppnresolver?id=AC15177626

([11]) https://www.epsu.org/search?f%5B0%5D=policies%3A56

([12]) Id-Direttiva 2000/60/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Ottubru 2000 li tistabilixxi qafas għal azzjoni Komunitarja fil-qasam tal-politika tal-ilma (ĠU L 327, 22.12.2000, p. 1), premessa 1.

([13]) https://right2water.eu/

([14]) https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133025

għat-turiżmu u għall-agrikoltura. Hija r-responsabbiltà tal-Istati Membri li jiggarantixxu dan. Dan huwa meħtieġ biex jiġu evitati kunflitti dwar l-ilma, li diġà naraw f'żoni oħra tad-dinja. Minn hawn tinbet l-urġenza tal-Patt Blu tal-UE, anke sabiex tingħata aktar attenzjoni lid-disponibbiltà u d-distribuzzjoni tal-ilma fil-futur, kif ukoll biex jissaħħu r-riċerka u l-innovazzjoni.

Il-kwalità u l-purifikazzjoni tal-ilma

3.6. Il-KESE jappella għal implimentazzjoni aħjar tal-prinċipji ta' prekawzjoni u ta' "min iniġġes iħallas" sabiex tittejjeb il-kwalità tal-ilma u l-ispejjeż jiġu mgħoddija lil min iniġġes aktar milli lill-konsumaturi. L-ilma ta' taħt l-art għandu jkun tal-istess kwalità tal-ilma tax-xorb biex tiġi evitata l-ħtieġa ta' trattament tal-ilma tax-xorb li jiswa ħafna flus u li juża ħafna enerġija.

3.7. B'mod partikolari, l-inputs mill-agrikoltura, mis-settur tal-ikel u mill-industrija jikkontribwixxu għat-tixrid tat-tniġġis min-nitrati u mill-pestiċidi, bir-riżultat li l-ilma ta' taħt l-art spiss jonqos milli jikseb status kimiku tajjeb. Il-leġiżlazzjoni fl-oqsma tal-agrikoltura (eż. il-PAK), l-industrija u l-kimika (eż. ir-Regolament dwar il-Pestiċidi) trid għalhekk titfassal b'tali mod li l-ekosistemi tal-ilma ma jiġux affettwati b'mod negattiv.

L-użu tal-ilma u l-iskart

3.8. Il-KESE jiġbed l-attenzjoni għall-isfidi ewlenin li jiffaċċjaw il-muniċipalitajiet fir-rigward tal-iżvilupp u ż-żamma tal-korpi tal-ilma. Sabiex jiġu indirizzati dawn il-kwistjonijiet, il-kooperazzjoni bejn il-muniċipalitajiet għandha tiġi żviluppata aktar u ffaċilitata b'mod sostanzjali biex tittejjeb il-prestazzjoni tal-provvista tal-ilma u s-servizzi ta' rimi u trattament tal-ilma mormi u l-iżvilupp u l-manutenzjoni tal-korpi tal-ilma u biex tiġi żgurata l-vijabbiltà fit-tul ta' dawn is-servizzi ta' interess ġenerali fiż-żoni rurali. Għalhekk, il-KESE jistieden lill-Kummissjoni tipprovdi spazju legali akbar għall-immanuvrar, b'mod partikolari fir-rigward tal-liġi dwar l-akkwist pubbliku.

3.9. Il-Kummissjoni tistma l-ispiża totali tar-riformulazzjoni tad-Direttiva dwar it-Trattament tal-Ilma Urban Mormi għal aktar minn EUR 3,8 biljuni fis-sena. Il-biċċa l-kbira ta' dawn l-ispejjeż ikollhom jitħallsu mill-unitajiet domestiċi ([15]), u dan ikompli jżid l-ispiża tas-sanità, li min-naħa tagħha tkun partikolarment severa fuq l-aktar gruppi finanzjarjament vulnerabbli fis-soċjetà. Għalhekk, il-KESE jappella li l-ispejjeż u l-benefiċċji li jirriżultaw jiġu kondiviżi b'tali mod li ma jpoġġux piż sproporzjonat fuq l-unitajiet domestiċi.

3.10. Il-KESE jemmen li t-telf tal-ilma minħabba tnixxijiet min-networks, li f'xi pajjiżi tal-UE jammontaw għal aktar minn 20 % ([16]), kif ukoll l-ħela tal-ilma fl-agrikoltura, fl-industrija, fil-kostruzzjoni u fit-turiżmu, jeħtieġ li jitnaqqsu b'mod sinifikanti. Dawn is-setturi jistgħu jikkontribwixxu għas-soluzzjoni billi jżidu r-riċerka u l-innovazzjoni relatati ma' prattiki effiċjenti fl-użu tal-ilma u billi jimplimentaw aħjar l-għarfien eżistenti (eż. bl-użu ta' tisqija bil-qatra, il-kultivazzjoni ta' għelejjel li ma jeħtiġux ħafna ilma għat-tisqija, it-tiswiħ tal-ekonomija ċirkolari, l-adattament tal-produzzjoni tal-ikel għall-kundizzjonijiet lokali, eċċ.).

3.11. Iċ-ċittadini infurmati jużaw l-ilma mingħajr ħela fi djarhom. Għalhekk, il-KESE jilqa' r-rekwiżiti estiżi għall-fornituri tal-ilma tax-xorb u l-operaturi tal-ilma mormi biex jipprovdu lill-unitajiet domestiċi informazzjoni skont il-leġiżlazzjoni tal-UE.

Passaġġi fuq l-ilma

3.12. Il-kriżi klimatika qed ikollha impatt sinifikanti fuq ir-rotot tat-trasport fuq l-ilma madwar id-dinja. B'mod partikolari, il-livelli baxxi tal-ilma fix-xmajjar, il-bidliet fix-xejriet tax-xita, iż-żieda fl-avvenimenti estremi tat-temp u ż-żieda fil-livelli tal-baħar qed ikollhom impatt fuq it-trasport tal-merkanzija u tal-passiġġieri.

3.13. Il-fond fil-kanal navigabbli qed jonqos u l-infrastruttura tal-portijiet u tal-magħlaq jeħtieġ li tiġi adattata għaċ-ċirkostanzi l-ġodda. Dan ifisser spejjeż ogħla u ħinijiet ta' stennija itwal għall-vapuri, li jnaqqsu r-ritmu tat-trasport tal-merkanzija.

([15]) Distribuzzjoni skont il-valutazzjoni tal-impatt: 51 % l-unitajiet domestiċi, 22 % in-nefqa pubblika u 27 % l-industrija.
([16]) https://emedien.arbeiterkammer.at/viewer/ppnresolver?id=AC15249737

3.14. Jeħtieġ li jittieħdu miżuri biex l-infrastruttura tal-portijiet u tal-magħlaq tiġi adattata u biex jitjieb l-ippjanar tal-kanali u tar-rotot tat-tbaħħir sabiex it-trasport fuq l-ilma jkun jista' jseħħ b'mod sikur u effiċjenti fil-futur.

3.15. Il-KESE jqis li l-iżvilupp u l-interkonnessjoni aħjar tal-passaġġi fuq l-ilma fl-UE huma kruċjali. Kif imsemmi fl-Opinjoni TEN/764 ([17]), l-intermodalità għandha titqies ukoll f'dan ir-rigward.

Enerġija

3.16. Is-sitwazzjoni fis-swieq tal-enerġija f'Awwissu 2022 uriet li, minħabba l-kriżi klimatika, ma hemm l-ebda sors ta' enerġija affidabbli 100 %. Pereżempju, nistgħu nosservaw l-impatt tan-nixfa fuq il-produzzjoni tal-enerġija idroelettrika u l-enerġija nukleari.

3.17. Il-KESE jilqa' l-isforzi biex tintuża l-enerġija idroelettrika biex tiġi ġġenerata u tinħażen l-enerġija rinnovabbli, iżda jinnota li n-nuqqas ta' ilma li jirriżulta mill-kriżi klimatika se jaffettwa b'mod negattiv il-produzzjoni u l-ħżin tal-elettriku fit-tul. Dan inaqqas il-produzzjoni, li tista' wkoll tagħmel ħsara lill-grilja elettrika. L-espansjoni ta' sorsi ta' enerġija rinnovabbli għandha tkompli tiġi promossa malajr, speċjalment fis-setturi solari u tar-riħ, biex tikkumpensa għal nuqqasijiet potenzjali minn impjanti idroelettriċi.

3.18. Il-KESE jinnota li l-elettrifikazzjoni tat-trasport tista' żżid ukoll l-użu tal-ilma, peress li l-elettroliti użati fil-produzzjoni tal-batteriji jirrikjedu ammont sinifikanti ta' ilma. Għalhekk, il-lokalizzazzjoni tal-fabbriki tal-batteriji teħtieġ ippjanar bir-reqqa.

3.19. Il-KESE jinnota li s-sorsi tal-enerġija rinnovabbli ġeneralment jeħtieġu inqas ilma mill-estrazzjoni u l-ipproċessar tal-fjuwils fossili tradizzjonali, madankollu, il-bijokarburanti, li huma sors ta' enerġija rinnovabbli, jinvolvu konsum sinifikanti tal-ilma. L-irrigazzjoni u l-ipproċessar tal-għelejjel imkabbra għall-produzzjoni tal-bijokarburanti jeħtieġu ammont kbir ta' ilma, li jrid jiġi pprovdut bl-għajnuna tal-infrastruttura tal-ilma u n-networks tad-distribuzzjoni.

3.20. Il-KESE jirrimarka li l-ġenerazzjoni tal-enerġija nukleari teħtieġ kwantitajiet kbar ta' ilma għal skopijiet ta' tkessiħ. Il-kriżi klimatika qed iżżid it-temperaturi u fl-istess ħin qed tnaqqas il-livell tax-xmajjar. Hekk kif it-temperaturi jogħlew, l-impjanti tal-enerġija nukleari jkollhom inaqqsu l-produzzjoni tagħhom minħabba l-iskarsezza tal-ilma. Barra minn hekk, l-iskariku ta' ilma tat-tberrid li jkun sħun wisq iżid il-kontenut tal-ossiġenu tax-xmajjar, li għandu impatt negattiv fuq l-ekoloġija tal-ilma u l-bijodiversità ([18]).

4. **Kummenti speċifiċi**

4.1. Il-KESE jikkritika n-nuqqas ta' konsistenza bejn il-politika tal-UE dwar l-ilma u politiki oħra tal-UE, u jistieden lill-Kummissjoni tagħmel titjib sabiex jiġu evitati politiki u objettivi konfliġġenti.

4.2. Il-KESE jilqa' d-deċiżjoni tal-Kummissjoni fir-riformulazzjoni tad-Direttiva dwar l-Ilma tax-Xorb biex jitnaqqas kemm jista' jkun it-telf tal-ilma mill-pajpijiet tal-ilma ([19]). Il-KESE jiġbed l-attenzjoni għall-ħtieġa urġenti ta' miżuri rapidi u investiment pubbliku u privat fl-infrastrutturi tal-ilma biex jiġi evitat it-telf tal-ilma u biex jiġu żgurati r-reżiljenza u s-sostenibbiltà fit-tul tal-infrastruttura ewlenija tal-ilma. Meta jkun hemm tnixxijiet ta' ilma, dawn għandhom jiġu ttrattati bħala emerġenza. Għal każijiet bħal dawn, il-persunal espert u t-tagħmir huma kruċjali biex iwaqqfu t-tnixxijiet fil-pront.

4.3. Ir-regoli baġitarji stretti kemm-il darba wrew li huma l-akbar ostaklu għas-settur pubbliku fil-qasam tal-finanzjament tal-proġetti infrastrutturali. L-għan għalhekk irid ikun li l-proġetti relatati mal-Patt Ekoloġiku tal-UE, l-indipendenza enerġetika u s-settur diġitali jiġu eżentati mir-regoli kollha li jimpedixxu tali investiment pubbliku. F'konformità ma' Opinjonijiet preċedenti ([20]), il-KESE għalhekk jirrakkomanda l-applikazzjoni tar-"regola tad-deheb" għall-investiment pubbliku.

([17]) L-Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar il-"Proposta għal Regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar il-linji gwida tal-Unjoni għall-iżvilupp ta' network tat-trasport trans-Ewropew li jemenda r-Regolament (UE) 2021/1153 u r-Regolament (UE) Nru 913/2010 u li jħassar ir-Regolament (UE) Nru 1315/2013" (COM(2022) 384 final/2 — 2021/0420 (COD)) (ĠU C 75, 28.02.2023, p. 190).

([18]) https://www.dw.com/de/wie-k%C3%BChlen-hei%C3%9Fe-l%C3%A4nder-ihre-kernkraftwerke/a-49758541

([19]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020L2184

([20]) Ara n-nota ta' qiegħ il-paġna 1.

4.4. Il-KESE jappoġġja r-reviżjoni proposta tad-Direttiva 2006/118/KE ([21]) u tad-Direttiva 2008/105/KE ([22]) u l-introduzzjoni ta' valuri ta' limitu għall-komposti perfluworurati u l-mikroplastiċi. Rapport speċjali mill-Qorti Ewropea tal-Awdituri jenfasizza l-applikazzjoni inkonsistenti tal-prinċipju ta' "min iniġġes iħallas" fis-settur tal-ilma, minkejja l-ispejjeż operattivi u ta' investiment sinifikanti ([23]).

4.5. Il-KESE jiġbed l-attenzjoni li, sabiex jinżammu u jiġu żviluppati infrastrutturi u networks ta' distribuzzjoni tal-ilma sostenibbli u reżiljenti, hemm bżonn ta' ħaddiema tas-sengħa u, fuq kollox, ħaddiema b'ħiliet speċjalizzati, kif ukoll ġestjoni adatta tal-għarfien, jiġifieri attivitajiet strateġiċi u operattivi li jottimizzaw l-użu tal-għarfien. Il-KESE jappella li jiġu stabbiliti l-istrutturi u l-kundizzjonijiet tax-xogħol meħtieġa biex jiġu evitati r-restrizzjonijiet f'dan il-qasam u jiġi żgurat li jkun hemm biżżejjed persunal speċjalizzat disponibbli biex jimplimenta l-miżuri meħtieġa.

4.6. Il-KESE jinnota li l-proċess kontinwu tad-diġitalizzazzjoni fis-settur tal-ilma qed iżid ukoll ir-riskji fl-oqsma tas-sigurtà tad-data u l-protezzjoni tad-data. Huwa importanti li jiġi żgurat li d-data miġbura tiġi ttrattata f'konformità mar-regoli l-aktar stretti possibbli dwar il-protezzjoni tad-data. Fl-istess ħin, iċ-ċibersigurtà jrid ikollha wkoll rwol ewlieni fl-infrastrutturi tal-ilma u fin-networks tad-distribuzzjoni, minħabba t-theddid dejjem akbar li joħolqu l-attakki ċibernetiċi fuq l-infrastruttura kritika.

4.7. Ftit li xejn hemm integrazzjoni ta' kumpaniji involuti fil-produzzjoni u fid-distribuzzjoni tal-ilma tax-xorb kif ukoll fil-ġestjoni tal-ilma mormi u fil-purifikazzjoni tal-ilma f'ħafna Stati Membri. Il-KESE jemmen li jekk id-direzzjoni u l-ġestjoni jitqiegħdu f'idejn organizzazzjoni pubblika waħda, dan għandu jgħin biex jiġu ffrankati l-ispejjeż u tiżdied l-effiċjenza.

Brussell, it-13 ta' Lulju 2023.

Oliver RÖPKE
Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew

([21]) Id-Direttiva 2006/118/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat- 12 ta' Diċembru 2006 dwar il-protezzjoni ta' l-ilma ta' taħt l-art kontra t-tniġġiż u d-deterjorament (ĠU L 372, 27.12.2006, p. 19).

([22]) Id-Direttiva 2008/105/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas- 16 ta' Diċembru 2008 dwar standards ta' kwalità ambjentali fil-qasam tal-politika tal-ilma, li temenda u sussegwentement tħassar id-Direttivi tal-Kunsill 82/176/KEE, 83/513/KEE, 84/156/KEE, 84/491/KEE, 86/280/KEE u li temenda d-Direttiva 2000/60/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill (ĠU L 348, 24.12.2008, p. 84).

([23]) https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_12/SR_polluter_pays_principle_MT.pdf